

РЕФОРМИТЕ В ОБРАЗОВАНИЕТО ПО МУЗИКА В АНГЛИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 1988 – 2012 КАТО МОДЕЛ НА УСПЕШНА КУЛТУРНА И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРАТЕГИЯ

СВЕТЛИНА ТЕРЗИЕВА-АНГЕЛОВА⁷²

THE REFORMS IN MUSIC EDUCATION IN THE UNITED KINGDOM IN THE PERIOD 1988 – 2012 AS A MODEL FOR SUCCESSFUL CULTURAL AND EDUCATIONAL STRATEGY

SVETLINA TERZIEVA-ANGELOVA⁷³

Резюме: Текстът разглежда образователните реформи в Англия през периода 1988 – 2012 г., които предхождат публикувания през 2012 г. Национален план за музикалното образование. Това е несъмнено най-амбициозната и най-важната стъпка на английското общество в тази област. Националният план си поставя за цел да осигури на всяко дете в Англия справедливи възможности за достъп до висококачествено

⁷² Светлина Терзиева-Ангелова. Докторант на самостоятелна подготовка в департамент „Музика“ на Нов български университет, с научен ръководител проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н.
(e-mail: svetlina22@abv.bg)

⁷³ Svetlina Terzieva-Angelova. PhD student at DS Music at the New Bulgarian University with scientific head Prof. Elisaveta Valchinova-Chendova, DSc
(e-mail: svetlina22@abv.bg)

образование по музика във и извън училището. Той налага нови форми на инструментално обучение и на организация на дейностите на институциите, ангажирани с музикалното образование. Но до решението за въвеждането на този план се достига след дългогодишните съвместни усилия на професионални музиканти – артисти, учители, композитори, благотворителни организации за изкуство и образование, научната общност и политическите лидери, които стъпка по стъпка изграждат работещите принципи и модели, вградени в Националния план за музикално образование.

Ключови думи: музика, образование, политика, реформи, Англия

Summary: The text looks at the educational reforms in England during the period 2008-2012, which preceded the National Plan for Music Education published in 2012. This is undoubtedly the most ambitious and significant step of the British government and society in this sphere. The National Plan aims to provide every child in England with fair opportunities to access high-quality music education in and out of school. It imposes new forms of instrumental training and organization of the activities of institutions involved in musical education. But the decision to implement this plan was reached after the many years of joint efforts of professional musicians – artists, teachers, composers, charities for art and education, the scientific community and political leaders, who gradually built the effective principles and models included in the National Plan for Music Education.

Keywords: music, education, politics, reforms, England

Музикалното образование в Англия в периода 1988 – 2001 г.

Законът за образователната реформа на Англия от 1988 г. дефинира обучението по музика като част от задължителната

учебна програма за всички ученици от 5 до 14-годишна възраст в английските училища. Учебната програма включва обучение по слушане, композиране, изпълнение и оценяване на музикалните произведения. Предвижда се всички деца да пеят и да свирят на музикални инструменти в резултат на присъствието на професионални преподаватели по музика в класните стаи, които също така да работят с ансамбли, хорове и оркестри в училищата.

Изпълнението и координацията на тези дейности се възлагат на *Музикалните услуги (Music Services)* на *местните власти (Local Authorities)*, които повече от 75 години дават възможности на децата и младите хора да получат достъп до безплатно обучение по музика от специализирани учители в училище като част от техния учебен ден. Но добрите пожелания, формуирани в Акта от 1988 г. са възпрепятствани от наложените от правителството в периода 1990 – 1997 г. значителни съкращения на бюджетите на *местните власти*, в резултат на които се намалява финансирането на *музикалните услуги*. През този период изследванията разкриват огромна разлика между размера и качеството на предоставяните музикални услуги в различните райони на страната. През 1998 г. излиза доклада на *TES (Times Educational Supplement)*, в резултат на проведеното изследване в 692 начални училища, според което 20% от училищата „са намалили средствата за музикално обучение като директен резултат от държавната политика“ [Lepkowska 1998, pp. 6 – 7]. Налага се изводът, че „Музикалният живот на британските деца е в риск“ и започва кампанията *Music in Millenium*. В нея се включват много от най-популярните личности в музикалния свят като известния диригент сър Саймън Ратъл. В популярния документален филм за Channel 4 от 1998 г. „Don't Stop the Music“ той призовава за подновен държавен ангажимент към обучението по музика в училищата. Значителен натиск е оказан на новоизбраното през 1997 г. ново правителство от ръководителите на *LEAMS – Local Educational Authority Music Services*, за да се осигури по-честен достъп за всички деца до възможности за висококачествено музикално обучение [Zeserson and Welch 2017, pp. 65 – 84].

С цел да се защитят и разширят музикалните услуги, много

от които са редуцирани на местно ниво, поради трудности с осигуряването на средства и преподаватели, през 1998 г. се въвежда **Фонд за музикални стандарти (Music Standards Fund)**. Създаването му дава възможност на съществуващите музикални служби да се стабилизират. Вниманието на музикалните педагози се насочва към разработването на нови музикални услуги и увеличаване на достъпа до тях. Това увеличава включването на повече английски деца и позволява на *местните власти* да приемат и прилагат политики за систематично опрощаване на таксите за децата в неравностойно положение.

Политиката на правителството за приоритизиране на образованието и културата продължава през 1999 г. с формирането на **Комисията за креативно и културно образование (National Advisory Committee on Creative and Cultural Education – NAACE)**, оглавена от Кен Робинсън. Докладът на комисията **All Our Futures (NAACE, 1999)** стимулира нов национален дебат за културното образование и води до увеличаване на финансирането на иновациите в образованието по изкуствата [Leong et al. 2012, pp. 389 – 407].

Музикалното образование в Англия в периода 2001 – 2005 г.

След 2000 г. в обществото се надига огромна вълна от интерес, енергия и подкрепа от хора, които искат да работят заедно, за да се осигурят по-добри музикални възможности за всички млади хора. Съществува нарастваща вяра в силата на музиката, която допринася за цялостното развитие на училището и обновяването на общността.

През 2001 г. Дейвид Бланкет, по това време държавен секретар по въпросите на образованието, обявява, че всяко дете трябва да има възможност да свири на музикален инструмент. Министерство на образованието (DfES, сега – DCSF) публикува доклада **„Schools: Achieving Success“**, в който правителството обещава, че всяко дете, което иска, ще има възможност да свири на музикален инструмент. Това политическо решение предизвиква дълбоки про-

мени в педагогиката и практиката в класната стая чрез въвеждане на нов подход в обучението по пеене и в обучението по музикални инструменти за целия клас, станал известен като **Инструментално и вокално обучение за целия клас (WCIVT – Whole Class Instrumental and Vocal Tuition)**.

За тази цел се инициира създаването на **Wider Opportunities (WO)** – програма за първоначално обучение по инструмент, която включва групово обучение по инструмент за целия клас. През лятото на 2002 г. *Министерството на образованието (DfES)* свиква представителна национална работна група и стартира процедура по подбор на местни образователни органи (*LEA*), които да участват в пилотните програми на **Wider Opportunities** за учениците в Key Stage 2. През 2003 г. *Министерството на образованието (DfES)* и *Youth Music* стартират 13 пилотни проекта на програмата **Wider Opportunities**, за да се изпробват иновативни методи за преподаване на музика [Youth Music 2004].

Обща характеристика на пилотните програми е обучението на цели класове или по-големи групи от ученици, като за целта се развива специализирана педагогика, включваща екип от класните преподаватели и музикални специалисти по инструмент. В различните пилотни проекти се изпробват различни подходи при организацията на учебния процес. 100 % от участниците в тези пилотни проекти получават първи достъп до инструментално обучение. Никое от избраните училища не е имало предишна история на инструментално обучение, а в някои училища преподаване на музика в клас не е било редовно събитие. Всички програми се предлагат за период от най-малко една година, без да се събират такси от семействата на участващите ученици.

На *Ofsted* е възложена оценката на въздействието на инициативите върху учениците в проектите, идентифицирането на конкретните местни особености, както и отличителните общи черти, а също – силните страни и потенциала за прилагане на тези пилотни програми. *Ofsted* дава своите препоръки за осигуряване на достъп до безплатен пробен период по специализирано инструментално обучение на всички ученици в Key Stage 2 за най-малко

една година [Ofsted 2004].

През годините 2004/5 и 2005/6 по 3 млн. лири отиват за тези програми. Успехът на пилотните програми насърчава правителството да финансира всички *музикални услуги*, за да извършват подобна дейност, и през 2006 г. стартира **Wider Opportunities** в цялата страна. Благодарение на държавната политика за пълноценно музикално образование през 2005 г. 440 000 деца изучават музикален инструмент, включително 150 000 от тях са от категорията „*трудно да се достигнат*“, а 100 000 деца свирят в ансамбъл.

Музикалното образование в Англия в периода 2005 – 2011 г.

Двете министерства (*DfE* и *DCMS*) съвместно разработват през 2004 г. и стартират през 2005 г. кампанията за музикално образование **Music Manifesto**, която за пръв път в историята на музикалното образование в Обединеното кралство обединява коалиция от над 420 музикални организации, професионални музиканти, медии, благотворителни организации и др. **Music Manifesto** се стреми: да осигури на всяко дете първи достъп до редица музикални преживявания; да предостави повече възможности за младите хора да изследват по-широко и по-дълбоко техните музикални интереси и възможности; да намери и подкрепи най-талантливите млади музиканти; да развие работна сила от световна класа в музикалното образование; да подобри структурите, които подкрепят музикалното образование. Целите, които си поставят създателите на **Music Manifesto**, са много амбициозни: да се достигне до 2 милиона ученици до 2011 г., от които поне 1,5 милиона да изберат да продължат да учат музикален инструмент [Music Manifesto Report 2006].

От 2005 г. до 2008 г. три от водещите музикални организации в страната – **Hallé Orchestra and Manchester Consortium**, **Roundhouse** и **Sage Gateshead** – разпределят финансиране в размер на 2 млн. лири за музикалнообразователни проекти, както и създават модели за осигуряване на достъп до музикално обуче-

ние и образование, които могат да бъдат възпроизведени в цялата страна.

През 2005 г. се публикува *Music Manifesto Report № 1* [Music Manifesto 2005], който дава общ поглед върху положението в музикалното образование, поставя някои ключови въпроси и предлага нови инициативи, които имат за цел да дадат на всяко дете възможност да участва в създаването на музика. *Music Manifesto Report № 1* анализира и възможностите, които училищата предоставят на младите хора за изучаване на музикален инструмент, участие в различни видове ансамбли и създаване на музика.

През 2006/7 г., като част от ангажимента на правителството към *Music Manifesto*, средствата на **Фонда за музикални стандарти** (*Music Standard Fund*) се увеличават. През 2006/7 г. са отпуснати още 3 млн. лири, за да се даде възможност на всяка местна власт (LA) да създаде собствена програма *Wider Opportunities*, и още 23 млн. лири през 2007/2008 г. за разширяване на програмите до всички училища. Още 40 млн. лири се предоставят за закупуване на инструменти за период от 4 години.

През 2007 г. Ед Болс, държавен секретар по въпросите на децата, училищата и семействата, обявява финансиране за музикалнообразователни програми за периода 2008 – 2011 г. от 332 млн. лири и анонсира новата национална програма на *Music Manifesto – Sing Up*, финансирана с 40 млн. за следващите 4 години, както и подкрепената с 2 млн. паунда за следващите три години вдъхновената от венецуелската *El Sistema* програма *In Harmony*, която стартира пилотно в три много бедни общности в Ламбет, Ливърпул и Норич.

Sing Up

Националната програма за пеене **Sing Up** (2007 – 2011 г.) промотира идеята, че пеенето подобрява ученето, самоувереността, здравето и социалното развитие и има силата да променя животите и да изгражда по-силни общества. Програмата се фокусира върху няколко различни дейности – национална PR и рекламна кампания, подчертаваща ползите от пеенето; ресурси достъпни

през уебсайта www.singup.org – Song Bank, периодичното списание Sing Up, над 2000 помагала за учители и музикални специалисти, учебни видеоклипове; награди Sing Up Awards; обучение по програмата Accessible Learning за деца в нужда; програма за развитие на работната сила; програми, подпомагащи развитието на певческата дейност в цялата страна. Повече от 60 000 души са участвали в дейностите по обучение и развитие на програмата **Sing Up**. Тя обхваща 95% от държавните начални училища и над 90% от всички училища с деца в основно училище, като работи по няколко направления. През април 2012 г. **Sing Up** се преобразува в организация с идеална цел и продължава да функционира, като предлага на училищата, физическите лица и организациите по целия свят, които станат нейни членове срещу годишна такса, пълен набор от помощни материали, ресурси, обучения и подкрепа в преподаването на пеене и музика [Welch 2009, pp. 38 – 47].

Wider Opportunities

След успеха на първите 13 пилотни проекта през 2006 г. стартира в цялата страна програмата ***Wider Opportunities (WO)***. Професионални музиканти от местните *Music Services* влизат в часовете по музика всяка седмица през учебната година. Заниманията (45 – 60 минути) включват свирене на инструмент, пеене и общо образование по музика. По този начин се дава възможност на всяко дете да опита да свири на музикален инструмент, независимо от доходите или интересите на неговите родители. Оценката на програмата *Wider Opportunities*, направена от Бамфорд и Глинковски, помага да се направи вграждането на груповото (на целия клас) обучение по инструменти в рамката на новите ***Music Education Hubs***. Авторите намират доказателства за позитивното влияние на груповите обучения и правят детайлни препоръки за условията, необходими за да се максимизира потенциала на ***Wider Opportunities*** в цялата страна. В изследването си докладват, че програмата е реализирала своята най-главна цел – включване. На национално равнище, до този момент (през 2011 г.) те установяват, че над 2 милиона ученици са имали възможността да се учат

безплатно на музикален инструмент поне за една година и програмата е дала възможности да се идентифицират, подхранват и развиват талантите на много деца, които без тази програма не биха имали шансове да бъдат открити. Изрично и имплицитно насочена към приобщаващи практики, **WO** е позволила на децата от различен произход да получат първоначално обучение по музикален инструмент [Bamford and Glinkowski 2010].

Особени успехи са отчетени при интегрирането на деца с много ограничен английски език, със специални нужди, с учебни и поведенчески затруднения, деца от необлагодетелствани общности и деца от различни етнически и културни среди. Програмата е допринесла за идентифициране на нови таланти, придобиването на нови знания, развиване на музикални умения. Има доказателства от всички аспекти на изследването, че програмата **WO** е донесла значителни и ширококоразпространени „социални въздействия“. **Wider Opportunities** оказва голямо влияние върху начините, по които музикалните услуги доставят обучение в техните райони. Въвеждането на **WO** води до необходимостта от адаптиране на методиките и до въвеждане на иновации, отваряне към нови подходи и различни концепции за това, как да се предлага музикално обучение на учениците и как училищата могат да работят с музикални специалисти и музикални услуги.

През 2013 г. програмата е преименувана на **Whole Class Ensemble Teaching** и преминава за грантово финансиране от *Arts Council England* (от името на Министерството на образованието) към новите **Music Education Hubs**, които са инкорпорирани **Local Authority Music Services**. Научните доказателства, генерирани чрез **Wider Opportunities** дават възможност на нейните архитекти да помогнат за враждането на програмата като основа на Националния план за музикално образование.

Ел Система в Англия

Много важен момент в развитието на музикалнообразователните програми в Англия е навлизането на програмите на **In Harmony Sistema England (IHSE)**, базирани на венецуелска-

та *El Sistema*. През 2007 г. се взема решение 1% от парите, които са отпуснати за музикално обучение (грант от 332 000 000 лири) през периода 2008 – 2011 г., да се инвестират в три програми на *In Harmony*, за да се установи дали този модел е подходящ за адаптиране в Англия. Чрез конкурсна процедура се избират проектите на организации от Ламбет, Ливърпул и Норич (в голяма степен, защото са в някои от най-необлагодетелстваните общности) и пилотните проекти започват да работят редовно с деца през 2009 г. И трите проекта се финансират от Министерство на образованието [Hallam 2012b].

Трите първоначално одобрени проекта са обект на независима оценка. Хенли [Henley 2011] отбелязва първоначалния успех на пилотните програми и препоръчва *In Harmony Sistema England* да бъде ключова част от националния план за музикално образование. През 2011/12 г. се предоставят междинни средства за трите пилотни програми на *In Harmony* в очакване на Националния план за музикално образование. През 2012 г. британското правителство обявява, че програмата ще бъде разширена в цяла Англия (от 3 до 6 проекта на национално равнище) със съответстващо финансиране от *Министерството на образованието и Arts Council England* [Lord et al. 2016].

През юни 2012 г. *Съветът по изкуствата на Англия* обявява шестте успешни кандидати за финансиране по програма *In Harmony Sistema England* с обща стойност от 3 млн. лири за периода 2012 – 2015 г. В допълнение към двете съществуващи пилотни програми, работещи в Ливърпул и Ламбет, се финансират за още три години и четири нови – в Нюкасъл, Нотингам, Лийдс, Телфорд и Стоук он Трент. Водещите организации на програмата се ангажират чрез изградени партньорства с училища да осигурят за децата от районите, в които работят, редовно музикално (инструментално и оркестрово) обучение по време на училищните занятия, както и допълнителни възможности за музикално обучение в следучилищно обучение.

Националният план за музикално образование (2012 г.) безпечава продължаването на финансирането на *In Harmony*, но

прехвърля отговорността за неговото управление на *Arts Council England (ACE)*. Това налага промени в условията за финансиране и за управление на програмите на *In Harmony Sistema England* [Burns and Bewick 2014].

Национален план за музикално образование

Докладът на Дарън Хенли относно финансирането и осигуряването на музикално образование в Англия от февруари 2011 г. [Henley 2011] убеждава правителството във възможностите на висококачественото музикално образование значимо да променя живота на младите хора и *Arts Council England* е назначен да управлява безвъзмездната финансова помощ от името на *Министърството на образованието*. В този етап сътрудничеството на правителството, музикалнообразователната общност и университетските изследователски кръгове са от решаваща важност за постигането на национален консенсус относно бъдещето на музикалното образование. Със съгласуваните усилия на заинтересованите страни, секторните лидери и широкоизвестни фигури в музиката, коалицията на консерватори и либерални демократи приема музикалното образование за надпартиен политически въпрос.

Публикуваният през ноември 2011 г. **Национален план за музикалното образование** [NPME 2011] е несъмнено най-амбициозната и най-важната стъпка на английското общество в областта на музикалното образование. Той си поставя за цел да осигури на всяко дете в Англия справедливи възможности за достъп до висококачествено обучение по музикален инструмент, за ансамблов музичиране и пеене, осъществени във и извън училището, независимо от раса, пол, местоживеене, ниво на музикален талант, доходи на родителите. Основната му задача е да улесни достъпа и възможностите за развитие на музикалните умения на децата и да подкрепи създаването на мрежа от центрове за музикално образование, създадена и наблюдавана чрез *Arts Council England*.

Създават се **Music Education Hubs**, които се основават на работата на *Music Services* и обхващат поне една област на местната

власт. Те обединяват училищата, музикалните услуги, професионалните музиканти и други организации на местно ниво за целите на музикалното образование. Водещите организации за всеки център са избрани чрез открит процес на кандидатстване и отговарят за осигуряването на музикално обучение в една или повече области. През септември 2012 г. 123 музикалнообразователни центъра започват да работят с мисията да осигурят достъп, възможности и отлични постижения в музикалното образование за всички деца и младежи в Англия.

РЕФЕРЕНТНИ ИЗТОЧНИЦИ

Библиография

- BAMFORD, Anne and Paul GLINKOWSKI, 2010. *Wow, it's music next. Impact evaluation of Wider Opportunities Programme in music at KS2*. Leeds: Federation of Music Services.
- BURNS, Susanne and Paul BEWICK, 2014. *In Harmony Liverpool interim report: Year four September 2012 – August 2013*. Liverpool: In Harmony Liverpool.
- HALLAM, Richard, 2012a. *Music Education Grant 2011/2012*. West Yorkshire: The Federation of Music Services.
- HALLAM, Richard, 2012b. *Richard Hallam outlines the concept of 'In Harmony – Sistema England' and shows many of us where our futures may lie as string educators within the UK*. ESTA: In Harmony Summer.
- LEONG, Samuel, Pamela BURNARD, Neryl JEANNERET, Bo WAH LEUNG, and Carole WAUGH, 2012. *Assessing Creativity in Music: International Perspectives and Practices*. In: *The Oxford Handbook of Music Education*. vol. 2, pp. 389-407. ISBN 978-019-992-801-9.
- LEPKOWSKA, Dorothy, 1998. *Primary music in decline*. Times Educational Supplement.
- WELCH, Graham, 2009. *Evidence of the development of vocal pitch matching ability in children*. *Japanese Journal of Music Education Research*. vol. 39 (1), pp. 38-47. ISSN 0289-6907.
- ZESERSON, Katherine and Graham WELCH, 2017. *Policy and Research Endeavors*. In *book: Policy and the Political Life of Music Education*. Oxford University Press, pp. 65-84. ISBN 978-019-024-615-0.

Интернет публикации

- HENLEY, Daren, 2011. *Music Education in England*. A Review by Darren Henley for the Department for Education and the Department for Culture, Media and Sport [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/175432/DFE-00011-2011.pdf
- LORD, Pippa et al., 2016. *Evaluation of In Harmony: Final Report*. Slough: NFER [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: <https://www.nfer.ac.uk/publications/ACII04/ACII04.pdf>
- OFSTED, 2004. *Tuning in: wider opportunities in specialist instrumental tuition for pupils in Key Stage 2: An evaluation of pilot programmes in 12 local education authorities* [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: https://dera.ioe.ac.uk/4962/1/Wider_opportunities_in_specialist_instrumental_tuition_for_pupils_in_Key_Stage_2_%28PDF_format%29.pdf
- MUSIC MANIFESTO, 2005. *Making every child's music matter: Music Manifesto Report No. 1*. Department for Education and Department for Media, Culture and Sport, London [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130402163041/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/1-84478-533-5%20PDF3.pdf>
- MUSIC MANIFESTO, 2006. *Making every child's music matter: Music Manifesto Report no 2*. Department for Education and Department for Media, Culture and Sport, London [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130323064522/https://www.education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/Music_Manifesto_Report2.pdf
- NPME, 2011. *The Importance of Music: a National Plan for Music Education*. Department for Education and Department for Media, Culture and Sport, London: DfE and DCMS [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/180973/DFE-00086-2011.pdf
- YOUTH MUSIC, 2004. *Creating Chances for Making Music: The story of the Wider Opportunities Pilot Programme*. London: Youth Music [online]. [viewed 18 April 2018] Available on: <https://network.youthmusic.org.uk/file/2292/download?token=KX6jOHFb>